

HEERKE ATESWEI 20 DAMWÂLD

QUICKSCAN NATUURWETGEVING

Mulder Ecologie
Van Goghstraat 75
9718 MT Groningen
www.mulder-ecologie.nl
info@mulder-ecologie.nl

HEERKE ATESWEI 20 DAMWÂLD

QUICKSCAN NATUURWETGEVING

Datum	25-08-2022
Rapportkenmerk	2022017V01
Opdrachtgever	Dantuma Advies
Contactpersoon	Dhr. J. Dantuma
Auteur	Mevr. S.A. Mulder
Versie	Definitief

INHOUDSOPGAVE

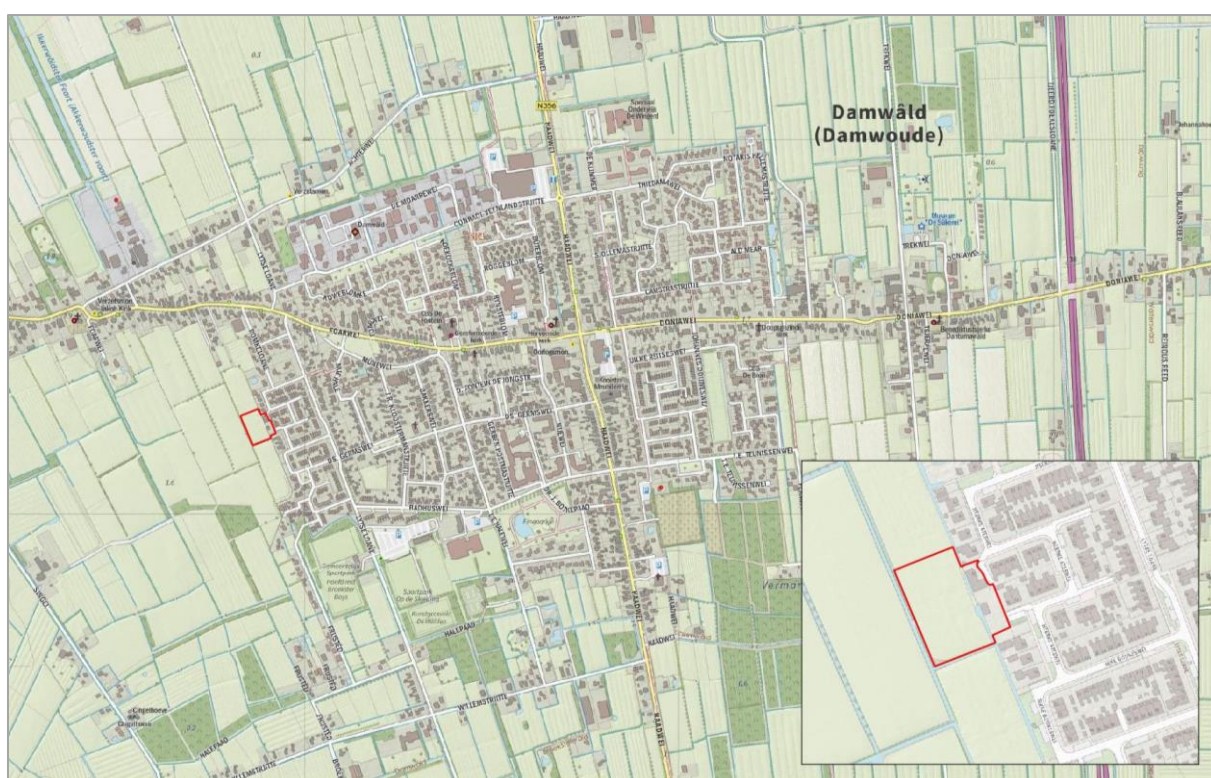
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
1.3	Planvoornemen.....	4
1.4	Werkwijze	4
2	Resultaten en effectbepaling	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden.....	6
2.2.1	Natura 2000	6
2.2.2	Houtopstanden	7
2.2.3	Verordening Romte Fryslân	8
2.3	Soortenbescherming.....	8
2.3.1	Amfibieën en reptielen	8
2.3.2	Insecten	9
2.3.3	Planten.....	9
2.3.4	Vissen en andere van water afhankelijke soort(groep)en.....	9
2.3.5	Vogels	10
2.3.6	Zoogdieren.....	11
3	Conclusies en aanbevelingen	13
3.1	Gebiedsbescherming en houtopstanden.....	13
3.1.1	Natura 2000.....	13
3.1.2	Houtopstanden.....	13
3.1.3	Verordening Romte Fryslân	13
3.2	Soortenbescherming.....	13
3.2.1	Vogels	13
3.2.2	Overige soorten en zorgplicht.....	14
3.3	Vrijblijvend advies stimuleren biodiversiteit	14
4	Bronnen	16
Bijlage I	Fotobijlage	17
Bijlage II	Toetsingskader.....	22

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Men is voornemens om het erf en een aangrenzend graslandperceel aan de Heerke Ateswei 20 in Damwâld te herontwikkelen. Met het oog op deze plannen is een bestemmingsplanwijziging nodig. In het kader hiervan moet de haalbaarheid van het voornemen onder meer worden beoordeeld in relatie tot de natuurwetgeving. Om inzicht te verkrijgen in de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden in (de omgeving van) het plangebied en te kunnen bepalen of het uitvoeren van het planvoornemen kan leiden tot negatieve effecten op deze waarden, is een ecologische toetsing uitgevoerd. Deze toetsing heeft in eerste instantie bestaan uit een verkennend onderzoek, een quickscan.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied aan de Heerke Ateswei 20 (inzet) langs de westzijde van Damwâld. Bron topografische kaartondergrond: Nationaal Georegister (PDOK).

1.2 Plangebied

Het plangebied bevindt zich aan de Heerke Ateswei 20 in Damwâld in de gemeente Dantumadiel in de provincie Fryslân (afb. 1). Het plangebied bestaat uit een agrarisch graslandperceel (kadastraal perceel gemeente Akkerwoude sectie O nummer 266), met langs de oostzijde het erf van de Heerke Ateswei 20 (kadastraal bekend gemeente Akkerwoude sectie I nummer 6359) met daarop een woning (bouwjaar 1935¹), die via een lage aanbouw (entree woning) is verbonden met een grote, oost-west georiënteerde schuur. Woning en schuur beschikken over een enkelsteens muur en een dakbedekking bestaande uit oranje dakpannen. De kopgevels hebben een houten gevelbekleding. Ten zuiden van de schuur bevindt

¹ <https://bagviewer.kadaster.nl/>

zich een tuin van gras en ruigte met daarin een overkapping van hout en dakpannen/golfplaten. Weer ten zuiden hiervan staat een aantal bomen, respectievelijk een aantal berken en diverse fruitbomen. Het perceel wordt ter hoogte van de grens met de aangrenzende woning aan de Heerke Ateswei 22 afgescheiden door een hek, langs de zuidoostelijke erfgrens bevindt zich een brede laurierhaag. De entree tot het erf bevindt zich tussen de woningen aan de Heerke Ateswei 18 en 22. Het graslandperceel wordt langs de noordzijde begrensd door een afrastering en langs de west- en zuidzijde door een drooggevalen sloot met een dubbele elzensingel: het perceel is gesitueerd in het coulisselandschap van Nationaal Landschap Noardlike Fryske Wâlden. Ook de greppels tussen het graslandperceel en het woonerf waren tijdens het veldbezoek drooggevalen; er bevinden zich geen (jaarrond) watervoerende watergangen in of nabij het plangebied. Op een aantal locaties aan woning en schuur is buitenverlichting aanwezig. Fotobijlage I geeft een impressie van het plangebied.

1.3 Planvoornemen

Het planvoornemen bestaat uit een bestemmingsplanwijziging voor de Heerke Ateswei 20 en het aangrenzende graslandperceel in Damwâld (afb. 2). Het planvoornemen behelst de volgende zaken:

- Het verplaatsen van de woning naar de tuin ten zuiden van de huidige woning. Met het oog hierop wordt de aanwezige overkapping verwijderd en mogelijk enkele bomen (berken) gekapt. Wat er exact met de huidige woning gaat gebeuren is op dit moment nog niet bekend. Mogelijk wordt deze gesloopt. Deze optie wordt meegenomen in onderhavige toetsing. De aangrenzende schuur wordt niet gesloopt.
- De ontsluiting van de nieuwe woning wordt ter hoogte van de Heerke Ateswei 46 gerealiseerd. Dit betekent dat (een deel van de) aanwezige laurierhaag moet worden verwijderd.
- Op het aangrenzende graslandperceel worden respectievelijk een paardenbak met stal gerealiseerd, alsmede vijf recreatiewoningen (*tiny houses*). Voor de realisatie van de recreatiewoning wil men mogelijk (een aantal van de) elzen langs de westzijde van het graslandperceel kappen. Ondergeschikt aan de recreatieve functie wordt het resterende deel van het graslandperceel ingericht met het oog op de verbouw van fruit en groenten (hobbykassen, enkele fruitbomen, moestuinen, kippenweide en -verblijf) en wordt het perceel verder ingericht met het oog op biodiversiteit (tuin, vijver, prieel).

Afbeelding 2 geeft een impressie op hoofdlijnen van het planvoornemen, een erfinrichtingsplan is in ontwikkeling. Vermoedelijk moeten enkele bomen (berken) worden gekapt ten behoeve van de realisatie van de woning. Er is geen sprake van het dempen van watergangen. De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd en het plangebied wordt tijdens de werkzaamheden 's nachts niet (aanvullend) verlicht. In de nieuwe situatie is alleen sprake van het gebruik van reguliere buitenverlichting van een woning. Een concrete planning voor de uitvoering van de werkzaamheden is nog niet beschikbaar; deze is afhankelijk van de doorlooptijd(en) van de procedure(s), waaronder mogelijk de uitkomsten van onderhavige toetsing.

1.4 Werkwijze

Deze quickscan heeft bestaan uit een bronnenonderzoek en een eenmalig veldbezoek. Voor het verkrijgen van een actueel overzicht van de uit de omgeving van het plangebied bekende beschermde

soorten is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. De NDFF is een uitgebreide natuurdatabank met daarin uitsluitend gevalideerde informatie aangaande het voorkomen en de verspreiding van Nederlandse flora en fauna. Voor deze quickscan is gebruik gemaakt van waarnemingen uit de NDFF binnen een afstand van ongeveer 3 km van het plangebied over de afgelopen 10 jaar. Het veldbezoek is onder overwegend bewolkte omstandigheden uitgevoerd op maandag 25 juli 2022, bij een temperatuur van circa 22°C en een matige wind uit het westen (4 Bft). Bij dit veldbezoek is het plangebied beoordeeld op de aanwezigheid van beschermde soorten en/of de (mogelijke) geschiktheid van het plangebied voor deze soorten.

Afbeelding 2. Impressie met en globaal overzicht van het planvoornemen.

2 Resultaten en effectbepaling

2.1 Inleiding

Het voornaamste kader waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd, vormt de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). Deze wet voorziet in de bescherming van gebieden (uitsluitend Natura 2000), soorten en houtopstanden. De bescherming van andere (natuur)gebieden, waaronder het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur of EHS), loopt via het ruimtelijke ordeningsrecht en is vastgelegd in de provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerde versie maart 2021). Via deze verordening werken de provinciale ruimtelijke belangen door in gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In bijlage II worden beide toetsingskaders kort nader toegelicht. In onderstaand hoofdstuk worden de voorgenomen activiteiten getoetst aan de Wet natuurbescherming en de provinciale verordening.

2.2 Gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden

2.2.1 Natura 2000

Het plangebied is niet gelegen in, dan wel in de omgeving van een Natura 2000-gebied² (afb. 3). De meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden vormen de Groote Wielen op een afstand van ongeveer 8 km ten zuidwesten van het plangebied, de Waddenzee circa 11,5 km naar het noorden en het Lauwersmeer 12 km naar het noordoosten. Uitgangspunt ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden is dat een activiteit of ruimtelijke ontwikkeling niet mag leiden tot negatieve effecten op de voor deze gebieden geformuleerde instandhoudingsdoelen. Deze negatieve effecten kunnen bijvoorbeeld het gevolg zijn van de depositie van stikstof samenhangend met de voorgenomen activiteiten en/of andere storingsfactoren, waaronder bijvoorbeeld de uitstraling van licht en geluid (zowel tijdens uitvoering van werkzaamheden als in de nieuwe situatie).

Veel Nederlandse Natura 2000-gebieden hebben te maken met een stikstofoverschot. In 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering in werking getreden en is door middel van het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (BSN) de Wnb aangepast. In dit besluit is een vrijstelling van een vergunning voor stikstofdepositie opgenomen, die per 1 juli 2021 van kracht is. Deze vrijstelling geldt voor de sloop en bouw van woningen, utiliteitsgebouwen en andere bouwwerken, maar ook voor aanlegactiviteiten en grond-, weg- en waterbouw. Ook is deze van toepassing op met deze werkzaamheden samenhangende vervoersbewegingen. De vrijstelling geldt voor de sloop-, bouw- en aanlegfase, maar is niet van toepassing op structurele stikstofemissies als gevolg van een (veranderende) gebruiksfase of voor het delven van grondstoffen en de productie van bouwmaterialen.

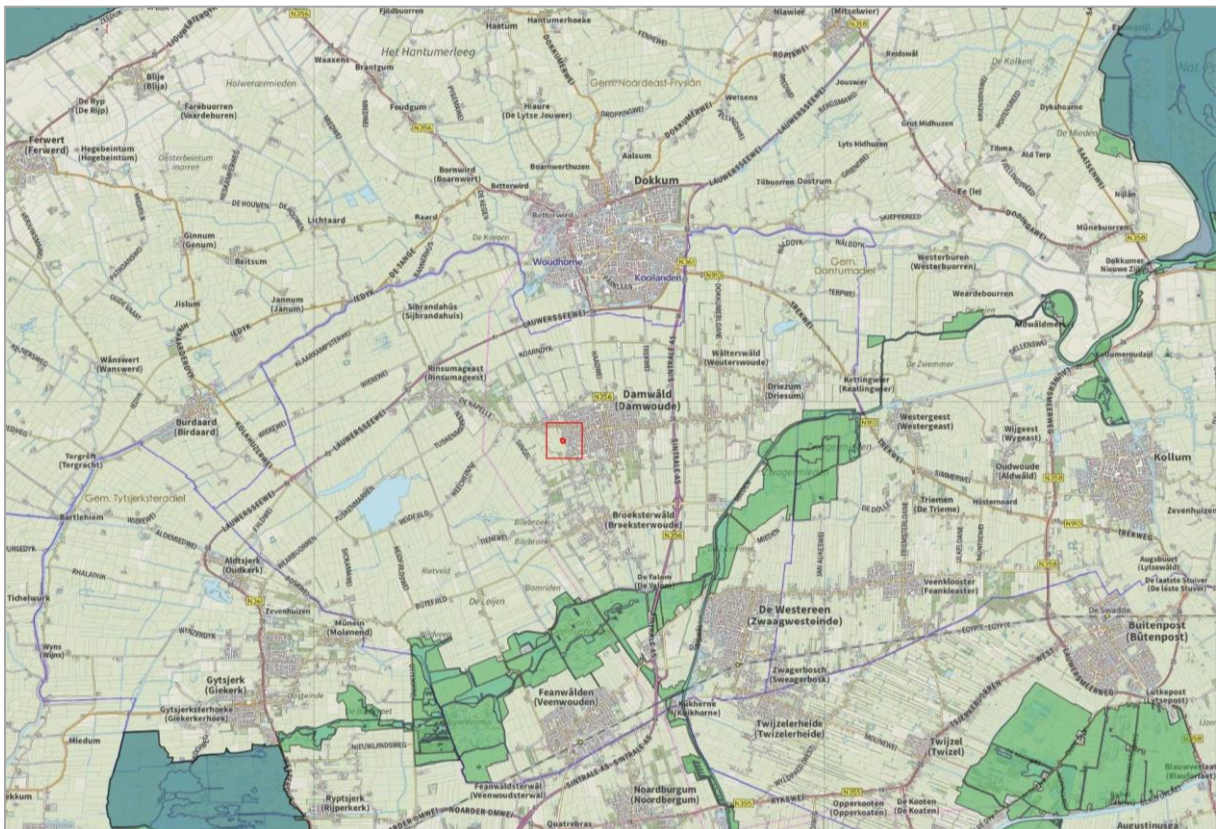
In het geval van voorliggend plan kan gesteld worden dat de Groote Wielen en het Lauwersmeer niet kampen met een overbelasting aan stikstof. De Waddenzee doet dat wel, maar is gelegen op 11,5 km afstand. Daarnaast behelzen de voorgenomen werkzaamheden de sloop en bouw van een kleine woning en enkele kleine recreatiewoningen (*tiny houses*) Deze worden naar hedendaagse maatstaven gasloos

---

² <https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland>

gerealiseerd. Van een structurele en significante toename van stikstofemissie vanwege een veranderende gebruiksfase is geen sprake. De in de voorgaande paragraaf besproken vrijstelling is daarom van toepassing op de voorgenoemde ontwikkeling. Een aanvullende toetsing in het kader van stikstofdepositie (AERIUS-berekening) is niet aan de orde. Ook negatieve effecten van andere storingsfactoren op (habitat van) soorten en/of habitattypen van in de omgeving van het plangebied aanwezig Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten, gezien de genoemde afstanden tot deze gebieden en de bufferende werking van tussengelegen infrastructuur en/of groenstructuren.

Afbeelding 3. Ligging van het plangebied (rode kader) ten opzichte van Natura 2000-gebieden in blauw en gebieden van het NNN in groen. Bron topografische kaartondergrond: Nationaal Georegister (PDOK).

2.2.2 Houtopstanden

Voor de realisatie van de woning moeten vermoedelijke enkele bomen ten zuiden van de overkapping worden gekapt. Dit betreft enkele berken. Deze bomen zijn gelegen op het erf van de Heerke Ateswei 20 en binnen de begrenzing van de bebouwde kom van Damwâld. De te kappen bomen vallen hiermee buiten de bepalingen van het onderdeel houtopstanden van de Wnb. (zie voor een nadere toelichting bijlage II). Ook staan de bomen niet op de lijst met markante bomen van de gemeente Dantumadiel³. De gemeente Dantumadiel adviseert om voor het kappen/rooien of onderhouden van bomen contact op te nemen met de gemeente om te bepalen of de werkzaamheden vergunningsvrij of meldings- of vergunningsplichtig zijn. In ieder geval geeft de gemeente aan dat bomen waarin vogels broeden niet mogen worden gekapt⁴ (zie ook §2.3.6).

³ <https://www.noardeast-fryslan.nl/sites/default/files/2019-11/Bomenlijst%20met%20markante%20bomen%20in%20Dantumadiel.pdf>

⁴ <https://www.noardeast-fryslan.nl/boom-kappen#section-1>

Tijdens het veldbezoek is door de bewoonster van de woning aangegeven dat mogelijk ook de wens bestaat om (een aantal van de) elzen langs de westzijde van het graslandperceel te kappen. Deze elzensingel is niet opgenomen als onderdeel van het Natuurbeheerplan 2022⁵. Wel is deze gelegen buiten de door de gemeente vastgestelde grenzen van de bebouwde kom Boswet'. In dat geval wordt, mede gezien de ligging van het plangebied in Nationaal Landschap Noardlike Fryske Wâlden en de (mogelijke) landschappelijke en/of cultuurhistorische waarde van de elzensingel, geadviseerd om naast de gemeente ook contact te zoeken met de provincie Fryslân. Afhankelijk van wat concreet de plannen zijn, geldt mogelijk een meldingsplicht bij de provincie (en eventueel hieruit voortvloeiend een kapverbod dan wel herplantplicht)⁶.

2.2.3 Verordening Romte Fryslân

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur of EHS). Ook liggen er geen NNN-gebieden in de directe omgeving. De meest nabijgelegen NNN-gebieden, het Houtwiel en de Zwagermieden (De Brekken) bevinden zich op een afstand van 3-4 km van het plangebied. Tussen deze gebieden en het plangebied bevindt zich onder meer de bebouwde kom van Broeksterwâld (afb. 3). Conform de provinciale verordening zijn ontwikkelingen buiten het NNN toegestaan, mits deze geen significante negatieve effecten op het NNN tot gevolg hebben (het 'ja, mits' principe). Anders dan binnen het NNN beperken deze effecten zich tot verstoring door betreding of door geluid of licht. Gezien de beperkte aard en omvang van het planvoornemen zijn significante effecten op het NNN uitgesloten. Ook ligt het plangebied niet in, noch in de nabijheid van andere via de verordening beschermde natuurgebieden, ganzenfoerageergebieden en weidevogelkansgebieden (zie bijlage II). Vervolgstappen in het kader van de Verordening Romte Fryslân zijn niet aan de orde.

2.3 Soortenbescherming

2.3.1 Amfibieën en reptielen

Van de Europees beschermde soorten amfibieën (Habitatrichtlijn) vormt de omgeving van het plangebied het leefgebied van heikikker en rugstreeppad. De heikikker is een soort van vochtige habitats. Buiten de voortplantingsperiode bestaat de zomerbiotoop van de soort uit vochtige, wat ruiger begroeide locaties. Bekende voortplantingslocaties van de soort bevinden zich op een afstand van circa 2 km. In het plangebied en directe omgeving ontbreken geschikte voortplantingswateren. Bovendien is het plangebied ongeschikt om te kunnen functioneren als zomerbiotoop vanwege het ontbreken van een hoge grondwaterstand en intensief onderhoud van het grasland. De aanwezigheid van heikikker in het plangebied is uitgesloten. Wel kunnen in het plangebied algemene, nationaal beschermde soorten amfibieën aanwezig zijn (§3.3 Wnb, zie bijlage II). Voor deze soorten (bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker), geldt een provinciale vrijstelling in het kader van ruimtelijke ordening. Een aanvullend onderzoek naar deze soorten is niet nodig. Wel is te allen tijde de algemene zorgplicht van toepassing (bijlage II).

---

⁵ <https://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=f71616d6de3b435bb0c69d108effb7a5>

⁶ <https://www.fryslan.frl/kapmelding>

Van de wettelijk beschermde soorten reptielen ligt het plangebied alleen binnen het bekende verspreidingsgebied van ringslang. Deze soort komt voor in het uitgestrekte NNN-gebied ten zuiden van het plangebied (omgeving De Falom), maar wordt vanwege het ontbreken van jaarrond watervoerende watergangen in het plangebied uitgesloten.

2.3.2 Insecten

Binnen enkele kilometers van het plangebied zijn in de afgelopen jaren diverse waarnemingen gedaan van de Europees beschermde groene glazenmaker. Deze libelle is onlosmakelijk verbonden met goed ontwikkelde krabbenscheervegetaties. In de krabbenscheerplanten worden de eieren afgezet en ontwikkelen de larven zich. De rondom het plangebied aanwezige, droogvallende sloten zijn ongeschikt als groeiplaats voor krabbenscheer en daarmee voor groene glazenmaker⁷.

Van de nationaal beschermde soorten zijn uit de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend van de Kempense heidelibel en van dagvlindersoorten grote vos, grote weerschijnvlinder en zilveren maan. De Kempense heidelibel is een soort van (onder meer) begroeide moerassige plaatsen en verlandingszones van matig voedselarme vennen en petgaten. Lange tijd werden alleen in zuidelijk Nederland nabij de Kempen zwervers vastgesteld. Sinds 2013 is een populatie van de soort vastgesteld in de Weerribben. De verspreiding van deze populatie groeit en regelmatig worden ook zwervers buiten dit gebied vastgesteld, waaronder in 2021 in De Houtwiel ten zuiden van het plangebied.

De grote vos is een zeldzame dagvlindersoort, die bekendstaat als een zwerver. In de afgelopen jaren duikt de soort steeds vaker op. Op dit moment wordt er echter vanuit gegaan dat deze waarnemingen samenhangen met influx onder invloed van individuele migrerende dieren, er lijkt nog geen sprake van de aanwezigheid van duurzame populaties van de soort met lokale voortplanting⁸. De grote weerschijnvlinder komt voor in oudere, vochtige loofbossen en wilgenbroekbossen waarin altijd enkele grotere, markante bomen staan. De zilveren maan is een zeldzame dagvlinder van schrale, natte tot vochtige graslanden en ijl, bloemrijk rietland. Waardplant van de soort vormt het moerasviooltje. In dit gedeelte van Fryslân wordt de soort nog sporadisch waargenomen. Vanwege het ontbreken van geschikt (voortplantings)biotoop en waardplanten is het plangebied ongeschikt voor deze (en andere) beschermde soorten insecten.

2.3.3 Planten

Tijdens het verkennend veldonderzoek zijn geen beschermde planten aangetroffen, noch de geschikte randvoorwaarden hiervoor. Wettelijk beschermde soorten, die in de regel kritische eisen stellen aan hun standplaatsen, worden op een erf en in een regulier beheerd graslandperceel niet verwacht. Negatieve effecten op beschermde flora zijn uitgesloten.

2.3.4 Vissen en andere van water afhankelijke soort(groep)en

Er is geen sprake van de aanwezigheid van jaarrond watervoerende watergangen in en rondom het plangebied. Negatieve effecten op beschermde soorten vissen en andere voor hun bestaan van water afhankelijke soort(groep)en kunnen op voorhand worden uitgesloten.

---

⁷ Ook de aanwezigheid van andere kritische libellensoorten wordt vanwege het droogvallen van de watergangen rondom het plangebied uitgesloten.

⁸ <https://assets.vlinderstichting.nl/docs/e8b16c44-757a-48a1-b3c6-d413824f3f40.pdf>.

2.3.5 Vogels

Vogels met jaarrond beschermde nesten

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten (voor een toelichting, zie bijlage II) in de tuin en het graslandperceel is uitgesloten. In de hier aanwezige bomen, bestaande uit een dubbele elzensingel langs de west- en zuidzijde van het graslandperceel en enkele berken en fruitbomen in de tuin, zijn geen (potenties voor) nesten met een jaarrond beschermde status vastgesteld. Ook biedt de overkapping geen geschikte nestruimtes voor vogels met jaarrond beschermde nesten die gebruikmaken van gebouwen, zoals huismus.

De huidige woning is gecontroleerd op potenties voor nesten van gierzwaluw en huismus. Beide soorten broeden doorgaans in ruimtes onder dakpannen, in kieren en gaten in muren en in nestkasten. Bij de woning is vogelschroot geplaatst tussen de dakgoot en de eerste rij dakpannen. Mogelijkheden voor huismus om via de dakgoot ruimtes onder dakpannen te bereiken zijn daarom minimaal. Daarnaast is huismus een zeer honkvaste soort, die jaarrond in (de directe omgeving) van het territorium aanwezig is. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen waargenomen in het plangebied en ook uit de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van broedvogels in of in de directe omgeving van het plangebied. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van huismus binnen het plangebied wordt op basis van deze combinatie van kenmerken uitgesloten. Gierzwaluw maakt met name gebruik van invlieg ruimtes op flinke hoogte, bij voorkeur op een hoek of langs de kopse kant van een gebouw op het noorden of oosten. In het plangebied ontbreken kantpannen op de kopse kanten van woning en schuur. De ruimtes tussen de dakpannen en de nok zijn afgewerkt met een ondervorst, die onvoldoende invlieg ruimte laten voor gierzwaluw. De aangrenzende dakpannen op de bovenzijde van het dak zijn goed aansluitend gelegd, ook hier ontbreken invlieg openingen. Nestlocaties van gierzwaluw zijn uitgesloten.

Overige broedvogels

In het plangebied kunnen wel diverse niet jaarrond beschermde vogelsoorten tot broeden komen. In het graslandperceel en de aangrenzende elzensingels kunnen diverse soorten (zang)vogels tot broeden komen. Ook het erf is geschikt als broedlocatie voor diverse soorten vogels. In een van de berken in de tuin is een oud nest van (tortel- of hout)duif aangetroffen, in de overkapping bevindt zich een oud nest van (vermoedelijk) boerenzwaluw. Ook in de ligusterhaag en fruitbomen in de ruige begroeiing en onder aanwezige takkenhopen en houtstapels kunnen diverse soorten zangvogels broeden, waaronder soorten als heggenmus, merel, roodborst, winterkoning en zanglijster.

De nesten van alle in Nederland in het wild levende vogels zijn wettelijk beschermd gedurende het broedseizoen. Het vernietigen en/of verstoren van vogelnesten gedurende het broedseizoen betreft een overtreding van de Wet natuurbescherming. Het optreden van negatieve effecten op deze broedvogels kan eenvoudig worden voorkomen door de voorgenomen werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. In de wet wordt geen vaste periode voor het broedseizoen gedefinieerd. In de praktijk wordt hiervoor globaal de periode 1 maart tot 1 augustus aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van de werkzaamheden.

2.3.6 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle in Nederland levende vleermuizen genieten bescherming. Niet alleen de dieren zelf zijn beschermd, maar ook hun vaste rust- en voortplantingslocaties en de onderdelen die deel uitmaken van hun functionele leefomgeving, waaronder jachtgebieden en vaste vliegroutes tussen de verblijven en de jachtgebieden. In het zomerseizoen bevinden verblijfplaatsen van vleermuizen zich overwegend in bebouwing (veelal in spouwmuren en ruimtes onder daken) en ruimtes in bomen. In de winter komen daar koele en vochtige locaties zoals forten, (mergel)groeves, kelders en bunkers bij. Afhankelijk van de tijd van het jaar en de functie worden zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen onderscheiden.

In de (mogelijk) te kappen bomen in en rondom het plangebied, de berken in de tuin en elzen in de singels rondom het graslandperceel, zijn geen potenties voor verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Het betreft relatief jonge bomen met een beperkte stamomtrek en zonder geschikte holten, scheuren en/of losse schors, welke door bomen bewonende vleermuissoorten als de gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis kunnen worden gebruikt als verblijfplaats. Ook de bebouwing in het plangebied wordt ongeschikt geacht voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Een spouwmuur ontbreekt. De smalle daklijsten sluiten nauw aan op de houten gevelbekleding. Ruimtes tussen de gevelbekleding en de muur zijn dichtgezet (afb. 4). Dakpannen sluiten goed op elkaar aan en de ruimtes tussen de dakpannen en de nok zijn dichtgezet met een ondervorst.

Afbeelding 4. Tussen daklijsten, houten gevelbekleding en muurconstructies van de woning en schuur zijn geen geschikte in- en uitvliegruimtes aanwezig voor vleermuizen.

Vleermuizen maken tussen hun verblijfplaatsen en hun jacht- of foerageergebied gebruik van vaste vliegroutes, overwegend lijnvormige landschapselementen als bijvoorbeeld lanen, boomsingels en (beschutte) waterpartijen. De elzensingels rondom het plangebied functioneren mogelijk als vliegroute en foerageergebied. De singels maken echter deel uit van een complex van elzensingels, die ook langs andere wegen in verbinding staan met de dorpskern van Damwâld. Bovendien bestaat het planvoornemen, mocht hiervan al sprake zijn (§1.3), uit kap van (een) enkele (rij) elzen langs het plangebied, niet de gehele dubbele elzensingel. Dit betekent dat er sprake blijft van de aanwezigheid van een bomenrij. Bovendien zijn er ruimschoots kwalitatief vergelijkbare elzensingels in de directe omgeving aanwezig, die bij (gedeeltelijk) verlies van functionaliteit als alternatief kunnen dienen. Het is daarom uitgesloten dat de elzensingel een essentiële vliegroute vormt. Van een aantasting van essentieel leefgebied van vleermuizen is hierom eveneens geen sprake. Een aanvullend onderzoek van de functie(s) van het plangebied voor vleermuizen is niet noodzakelijk.

Overige soorten

In de omgeving van het plangebied komen diverse beschermde zoogdiersoorten voor. Een aantal van deze soorten kent geen provinciale vrijstelling. Het gaat om de Europees beschermde otter en de nationaal beschermde soorten boomarter, damhert en waterspitsmuis. Het voorkomen van otter en waterspitsmuis is gebonden aan de aanwezigheid van een natte en/of waterrijke omgeving. De otter leeft in oeverzones van meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen. De waterspitsmuis is een soort van schoon, zowel vrij snel stromend als stilstaand water met een goed ontwikkelde oevervegetatie. Deze kan variëren van kruidenrijke vegetaties langs waterkanten tot elzenbroekbos. Beide soorten worden in en rondom het plangebied uitgesloten. De droogvallende en aan weerszijden door een elzensingel begroeide sloten/greppels rondom het plangebied vormen geen geschikt leefgebied voor beide soorten.

Damherten komen van nature niet voor in Fryslân. Tussen Rinsumageast en Dokkum leeft een kleine populatie van circa 50 verwilderde dieren, een van de drie à vier grotere populaties in de provincie. Waarnemingen van de soort uit de omgeving van Damwâld zijn tot op heden niet bekend.

Verblijfplaatsen van boomarter worden onder meer gevormd door boomholten, holen van grote(re) zoogdiersoorten (das, vos, konijn) of ruimtes onder boomwortels of takkenbossen. Voortplantingslocaties bevinden zich overwegend in inrottingsholten in bomen (vaak in oude spechtengaten). De soort leeft doorgaans in bosgebieden en verblijfplaatsen worden, in tegenstelling tot die van steenarter, zelden in de buurt van menselijke bebouwing aangetroffen. In het plangebied en de hieraan grenzende elzensingels zijn geen geschikte locaties voor verblijfplaatsen van boomarter vastgesteld. De steenarter is een soort die zowel binnen als buiten de bebouwde kom kan worden aangetroffen. Verblijven van de soort kunnen zich bevinden in bijvoorbeeld boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen, zolders of kruipruimtes, in spouwmuuren en ruimten onder dakbedekkingen. Voor deze soort geldt in de provincie Fryslân echter een vrijstelling tot de ontheffingsplicht.

Ook voor diverse andere zoogdiersoorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling voor de ontheffingsplicht. Dit geldt onder meer voor enkele meer algemene soorten, waaronder egel en diverse soorten echte muizen, spitsmuizen en woelmuizen. Daarnaast geldt deze vrijstelling op dit moment nog voor de kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel. Van deze soorten zijn in en rondom de bebouwde kom van Damwâld en in het aangrenzende landelijke gebied in de afgelopen tien jaar diverse waarnemingen gedaan. Hermelijn komt vrijwel uitsluitend voor in natte, open en waterrijke gebieden als moeras, veenweidegebieden en beekdalen en kan op basis hiervan in (de omgeving van) het plangebied uitgesloten worden. Verblijfplaatsen van bunzing en wezel bevinden zich overwegend in nauwe (zoogdier)holten, maar ook wel in boomholtes, onder takkenhopen en in andere 'overhoekjes'. Het is niet uitgesloten dat de elzensingels en/of de boomgaard met takkenhopen en houtstapels deel uitmaken van het leefgebied van deze soorten - in het bijzonder bunzing, die ook wel nabij bebouwing wordt aangetroffen (boerenerven, rand bebouwde kom). Voor de kleine marterachtigen komt de vrijstelling van de ontheffingsplicht binnenkort te vervallen, vermoedelijk (min of meer) gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening in 2022 of 2023. Dit betekent dat in het geval van kap van (een deel van) de elzensingel langs het plangebied na inwerkingtreding van de Omgevingsverordening, er mogelijk sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen in de Wnb, afhankelijk van de exacte locatie en omvang, en het moment van uitvoeren van de werkzaamheden.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Gebiedsbescherming en houtopstanden

3.1.1 Natura 2000

De bouwvrijstelling van het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (BSN) is op de werkzaamheden van toepassing. Een aanvullend onderzoek in het kader van stikstofdepositie is hierom niet aan de orde. Ook andere effecten op de in de omgeving van het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden worden op grond van de afstand tot deze gebieden en de en de beperkte duur, omvang en uitstraling van de voorgenomen activiteiten uitgesloten.

3.1.2 Houtopstanden

In het kader van het planvoornemen worden op het erf enkele bomen (berken) gekapt. Deze bomen vallen buiten de bepalingen van het onderdeel houtopstanden van de Wnb. Het onderdeel houtopstanden van de Wnb is niet aan de orde. Ook staan de bomen niet op de lijst met markante bomen van de gemeente Dantumadiel. De gemeente Dantumadiel adviseert om voor het kappen/rooien of onderhouden van bomen contact op te nemen met de gemeente om te bepalen of de werkzaamheden vergunningsvrij of meldings- of vergunningsplichtig zijn. In ieder geval moet bij de kap van bomen rekening worden gehouden met het vogelbroedseizoen (§3.2.1).

In het geval van kap van een deel van de elzensingel rondom het plangebied wordt geadviseerd om naast de gemeente ook contact te zoeken met de provincie Fryslân. Afhankelijk van wat concreet de plannen zijn, geldt mogelijk een meldingsplicht bij de provincie (en eventueel hieruit voortvloeiend een kapverbod dan wel herplantplicht).

3.1.3 Verordening Romte Fryslân

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Negatieve effecten, zowel tijdelijk als permanent, op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN in de nabije omgeving worden uitgesloten op grond van de beperkte omvang en uitstraling van de voorgenomen activiteiten. Er is geen sprake van directe dan wel indirecte aantasting van het NNN. Ook ligt het plangebied niet in, noch in de nabijheid van, andere via de Verordening Romte beschermde (natuur)gebieden. Vervolgstappen in het kader van de provinciale omgevingsverordening zijn niet van toepassing.

3.2 Soortenbescherming

3.2.1 Vogels

Het plangebied is enkel geschikt als broedgebied voor enkele algemene soorten broedvogels. Het vernietigen en/of verstoren van alle vogelnesten gedurende het broedseizoen betreft een overtreding van de Wnb, waarvoor geen ontheffing kan worden verkregen. Een overtreding van de Wnb ten aanzien

van vogels kan in het geval van het planvoornemen worden voorkomen door de kap van de benodigde bomen en intensieve werkzaamheden (geregelde rijbewegingen van zwaar vrachtverkeer e.d.) die kunnen leiden tot verstoring van nesten in de groenstrook buiten het broedseizoen uit te voeren. In de wet wordt geen vaste periode voor het broedseizoen gedefinieerd, maar in de praktijk wordt hiervoor globaal de periode 1 maart tot 1 augustus aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van de werkzaamheden.

3.2.2 Overige soorten en zorgplicht

Indien besloten wordt tot kap van (een deel van) de elzensingel rondom het plangebied na inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingsverordening in 2022 of 2023 is mogelijk een aanvullend onderzoek naar de functie van de elzensingel als leefgebied voor de kleine marterachtigen bunzing en/of wezel. Bij realisatie van de plannen voor het komen te vervallen van de provinciale vrijstelling, dan wel het niet uitvoeren van de kap, is een aanvullend onderzoek niet nodig. Het optreden van negatieve effecten op beschermde soorten van andere soortgroepen is uitgesloten. Wel geldt voor alle soorten, in het bijzonder de in het plangebied te verwachten soorten amfibieën en zoogdieren met een provinciale vrijstelling, te allen tijde de algemene zorgplicht. Deze schrijft voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

3.3 Vrijblijvend advies stimuleren biodiversiteit

De biodiversiteit staat wereldwijd sterk onder druk, zeker in het sterk verstedelijkte en intensief agrarisch gebruikte Nederland. Oorzaken voor dit biodiversiteitsverlies vormen onder meer het verlies en versnippering van leefgebied door bijvoorbeeld verstedelijking en de aanleg van wegen en andere infrastructuur, een steeds verdere intensivering van de landbouw, verzuring en vermesting van grond door een overvloedige stikstofdepositie en klimaatverandering (verdroging). In de bebouwde omgeving maken oude(re) woningen en andere (bedrijfs)panden door sloop en renovatie bovendien steeds vaker ruimte voor goed geïsoleerde nieuwbouw zonder geschikte plekken voor verblijfplaatsen van bijvoorbeeld vogels en vleermuizen. Vanuit dit oogpunt bezien, maar óók omdat een groene leefomgeving een aantoonbaar positieve bijdrage levert aan het welzijn en de gezondheid van de mensen die erin wonen en werken, is het van groot belang om waar mogelijk biodiversiteit in (duurzaamheids)plannen en projecten mee te nemen. Bij dit zogenaamde *natuurinclusief bouwen* worden bij de (her)inrichting van een gebied waar mogelijk maatregelen meegenomen die bijdragen aan een meer groene en biodiverse leefomgeving.

Ook bij de bouw van de woning aan de Heerke Ateswei kan met kleine maatregelen al een plus gerealiseerd worden ten aanzien van de biodiversiteit. Voorbeelden van maatregelen voor meer biodiversiteit rondom huis zijn het aanbieden van zoveel en gevarieerd mogelijk groen, bijvoorbeeld door het aanplanten van bloeiende bloemen, heesters en/of bomen op het erf, het laten begroeien van (een deel van) de gevel van de woning. Daarnaast kan de woning geschikt worden gemaakt voor vogels en/of vleermuizen door inbouw- of opbouwkasten aan te bieden, dan wel het toepassen van een voor vleermuizen geschikte en toegankelijke spouwmuurconstructie. Ook kunnen voorzieningen voor insecten worden gemaakt. Hiertoe bestaan talloze mogelijkheden, waaronder bijenbakstenen, bijenhôtels, vlinderkasten of (van grotere omvang) een insectenmuur. Zeker indien gecombineerd met

een boom- en bloemrijke omgeving kan een (over)hoek van het plangebied dat met het oog hierop ingericht van groot belang zijn voor de lokale biodiversiteit.

Op internet is een grote hoeveelheid informatie over natuurinclusief bouwen beschikbaar. In hoofdstuk 4 worden enkele websites met praktische voorbeelden aangedragen.

4 Bronnen

Bescherming houtopstanden provincie Fryslân:

<https://www.fryslan.frl/kapmelding>

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten. Versie 1.0, juli 2017.

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Gebiedendatabase Natura 2000-gebieden: <https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland>

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) uitvoerportaal, geraadpleegd op 23 augustus 2022:

<https://ndffecogrid.nl/>

Natuurbeheerplan Fryslân 2022: <https://www.fryslan.frl/natuurbeheerplan2022>

Natuurinclusief bouwen:

- <https://www.checklistgroenbouwen.nl/maatregelen/>
- <https://bouwnatuurinclusief.nl/gemeente>
- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/technieken-beheer-en-innovatie/natuurinclusief-bouwen>

Planologische Ecologische Hoofdstructuur/Natuurnetwerk Nederland provincie Fryslân:

<https://www.fryslan.frl/planologische-ecologische-hoofdstructuur-kaart-planologische-ehs/>

Verordening Romte Fryslân 2014, geconsolideerde versie maart 2021:

<https://www.fryslan.frl/flysystem/media/geconsolideerde-versie-verordening-romte-fryslan-2014-versie-maart-2021.pdf>

Verspreiding van soorten: www.verspreidingsatlas.nl

Wettekst Wet natuurbescherming: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>

Bijlage I

Fotobijlage

Graslandperceel met geplande paardenbak, schuur en recreatiewoningen. Foto richting noorden.

Locatie voorgenomen recreatiewoningen langs elzensingel(s) perceel. Foto richting zuiden.

Impressie erf Heerke Ateswei 20 met woning en schuur en ten zuiden hiervan overkapping, berken en fruitbomen. Foto richting zuiden.

Overkapping ter plaatse van de toekomstige woning. Foto richting zuiden.

Fruitbomen en laurierhaag ter plaatse van de erfgrens met nummer 46. Foto richting noorden.

Locatie nieuwe woning ter hoogte van tuin en overkapping. Op achtergrond schuur en woning aan Heerke Ateswei 22. Foto richting noorden.

Woning en schuur Heerke Ateswei 20. Foto richting oosten.

Woning Heerke Ateswei 20. Foto richting westen.

Bijlage II   Toetsingskader

Wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming

De Wet natuurbescherming voorziet uitsluitend in de bescherming van Natura 2000-gebieden. Natura 2000 vormt een Europees netwerk van belangrijke natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Vanuit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) zijn Natura 2000-gebieden aangewezen. In Nederland betreft dit ruim 160 gebieden op land en in zee. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd ten aanzien van de soorten en/of habitattypen waarvoor ze zijn aangewezen. Uitgangspunt ten aanzien van deze gebieden is dat een activiteit of ruimtelijke ontwikkeling niet mag leiden tot negatieve effecten op deze instandhoudingsdoelen.

Soortbescherming

Met betrekking tot de bescherming van soorten flora en fauna worden in de Wet natuurbescherming de volgende drie categorieën onderscheiden:

- Soorten van de Vogelrichtlijn (§3.1 Wet natuurbescherming);
- Soorten van de Habitatrichtlijn en enkele bijlagen uit het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (§3.2 Wet natuurbescherming);
- Nationaal beschermde soorten (§3.3 Wet natuurbescherming).

Voor een overzicht van de verbodsbepalingen voor de soorten vallend onder bovengenoemde categorieën wordt verwezen naar tabel 1. De verbodsbepalingen van bescherming van de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, de derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 is de wettelijke bevoegdheid in veel gevallen gedecentraliseerd van het Rijk naar de provincies. Vanuit deze positie hebben de provincies de bevoegdheid om voor soorten uit de derde categorie (nationaal beschermde soorten) onder voorwaarden een vrijstelling van ontheffingsplicht te verlenen. Voor de provincie Fryslân worden deze soorten, alsmede de aan de vrijstelling gestelde voorwaarden, benoemd in de provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerde versie maart 2021)⁹. In gevallen waarbij sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen in tabel 1 en geen sprake is van een vrijstelling, dient een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie.

---

⁹ Onder voorwaarden - waaronder activiteiten in het kader van ruimtelijke ordening - zijn de volgende soorten zoogdieren vrijgesteld: aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat. Daarnaast betreft het de volgende soorten amfibieën: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker/bastaardkikker. De vrijstelling van de kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) komt met de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening in 2022 of 2023 te vervallen.

	§ 3.1. Vogelrichtlijn	§ 3.2. Habitatrichtlijn	§ 3.3. Andere soorten
	Artikel 3.1 lid 1	Artikel 3.5 lid 1	Art 3.10 lid 1a
Doden en vangen	Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren van soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen.
	Artikel 3.1 lid 2	Artikel 3.5 lid 4	Art 3.10 lid 1b
Voortplantings- en rustplaatsen	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
	Artikel 3.1 lid 3	Artikel 3.5 lid 3	
Rapen eieren	Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben.	Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	N.v.t.
	Artikel 3.1 lid 4 en 5	Artikel 3.5 lid 2	
Verstoring	Het is verboden vogels opzettelijk te storen (lid 4), tenzij aangetoond kan worden dat de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (lid 5).	Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	N.v.t.
		Artikel 3.5 lid 5	Art 3.10 lid 1c
Vernielen of verwijderen planten	-	Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Tabel 1. Verbodsbepalingen met betrekking tot soortbescherming Wet natuurbescherming.

De bescherming van vogelnesten verdient een speciale vermelding. In de Wet natuurbescherming genieten vogelnesten in principe alleen bescherming in de periode dat ze in gebruik zijn. De ecologische functionaliteit van de nesten moet hierbij gewaarborgd zijn. Buiten deze periode vallen de nesten niet onder de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Om aan een aantal vogelsoorten die daarvoor speciaal gevoelig zijn benodigde extra bescherming te bieden is vanuit de

provincies een overzicht opgesteld van vogelsoorten waarvan nesten en de directe ‘functionele’ omgeving van de nestplaats jaarrond bescherming genieten. Deze lijst en bijbehorende beschermingsstatus is als zodanig dus niet opgenomen in de Wet natuurbescherming, maar betreft een bovenwettelijke provinciale ‘beleidsregel’. Binnen de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën. Van soorten uit categorie 1 tot en met 4 zijn de nesten jaarrond beschermd, van vogelsoorten uit categorie 5 hebben de nesten uitsluitend een jaarrond beschermde status indien er sprake is van ‘zwaarwegende ecologische redenen’. Dit laatste is zelden het geval¹⁰.

Bescherming van houtopstanden

Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van houtopstanden (voorheen geregeld via de Boswet). Uitgangspunt van de bescherming van houtopstanden in de Wet natuurbescherming vormt het behoud van het in Nederland aanwezige areaal bos. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In het geval van het vellen van houtopstanden die vallen buiten de bepalingen van §4.1 van de Wet natuurbescherming (hieronder vallen onder meer houtopstanden binnen de bebouwde kom, op erven, opstanden van populieren of wilgen langs wegen of waterwegen) geldt een meldingsplicht bij de provincie en mogelijk hieruit voortvloeiend een kapverbod dan wel herplantplicht.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een algemene zorgplicht opgenomen (§1.3 artikel 1.11). In de wettekst wordt met betrekking tot deze zorgplicht het volgende gesteld:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Bovengenoemde zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel - indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd - de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen of - voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen - deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De zorgplicht houdt met andere woorden in dat planten en dieren niet onnodig vernield dan wel gedood of verstoord mogen worden en dat de uitvoerder doet wat redelijkerwijs mogelijk is om schade aan wilde planten en dieren zoveel mogelijk te voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedere soort en individu in Nederland.

---

¹⁰ Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten vallend onder categorie 1 tot en met 4 in Fryslân zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw. De provincie Fryslân hanteert per 1 juli 2022 een aangepaste lijst voor vogels met jaarrond beschermde nesten.

Verordening Romte Fryslân

De provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 is opgesteld om ervoor te zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In de verordening staan regels over de thema's bundeling, ruimtelijke kwaliteit, wonen, werken, recreatie en toerisme, landbouw, natuur, kustverdediging en duurzame energie. In maart 2021 is een geconsolideerde versie van de verordening vastgesteld. Hierin is onder meer de bescherming van gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland en andere (natuur)gebieden geregeld.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk kan beschouwd worden als de ruggengraat van de Nederlandse natuur en moet natuurgebieden beter met elkaar verbinden om te voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en natuurgebieden hun waarde verliezen. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het Natuurnetwerk Nederland ook overige leefgebieden van soorten en (agrarische) gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het beleid ten aanzien van de bescherming van NNN-gebieden kent een 'nee, tenzij'-principe. Dit houdt samengevat in dat er geen nieuwe ontwikkelingen zijn toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN.